

Hahmotelmaa kuvailun ekosysteemeistä

Tiedonhallinnan ohjausryhmän kokous 9.5.2018

Marja-Liisa Seppälä

Nina Hyvönen

Kuvailun ekosysteemi ja Kansalliskirjaston kuvailupolitiikka

- Kansalliskirjaston kuvailupolitiikka 2018-2020 sisältää kuvailun ekosysteemin suunnittelun:
 - Tavoitteet, toimenpiteet, tosutus ja seuranta
- Keskeiset kuvailupoliittiset tavoitteet:
 - Kirjastojen aktivoiminen vaikuttamaan kuvailukohteita ja siten myös kuvailuyhteistyötä määrittäviin **kansainvälisiin kuvailustandardeihin**
 - Kuvailun ekosysteemin **toiminnallisen pohjan** luominen sopimalla kumppaneiden kanssa mm. laatutavoitteet, kuvailuvastuut ja yhteistuotantoprosessit
 - Kuvailun **tukipalvelujen** luominen kuvailutietojen koko elinkaarelle yhteistyössä kuvailun kansallisten asiantuntijaryhmien kanssa

Kuvailun ekosysteemiajattelun hyödyt

- Kuvailun ekonomisuus:
 - Kohteet kuvaillaan vain kerran, järkevä työnjako, uusien yhteistyökumppanien löytyminen
- Kuvailun laatu:
 - Kirjastosektorin ulkopuolella tuotettavan metatiedon laadun parantaminen kuvailun **tukipalveluilla**, jotta kirjastot hyötyisivät enemmän (puoli)valmiista metatiedosta
 - Keskitetysti ja/tai koordinoitusti tuotettu **ohjeellinen metatieto** koko ekosysteemin käyttöön, esim. yhteisöjen kuvailut, Metatietosanasto, aiheontologiat
- Tiedon haku ja linkittyvyys:
 - Laadukkaat kuvailutiedot varmistavat tiedon löytyvyyden ja saavutettavuuden
 - Kansalliset kuvailutiedot linkittyvät osaksi kansainvälistä kuvailutietojen verkostoa

Kansalliskirjaston roolit kuvailun ekosysteemissä

- Yhteistuotannon ohjaajana, kun kumppanina kirjastot:
 - Metatieto on semanttisesti **yhteismitallista** eli samojen standardien mukaan tehtyä
- Yhteisten periaatteiden sopijana, kun kumppanina muut muistiorganisaatiot:
 - Metatieto on eri sektoreiden kansainvälisten standardien mukaan tehtyä ja tällöin **mapattavissa** ja konvertoitavissa
- Suunnan suosittelijana, kun kumppanina esim. julkaisuala:
 - Metatieto on eri näkökulmista tehtyä, mutta metatiedon **linkittyvyyden** vuoksi pienimmät yhteiset nimittäjät voidaan kuitenkin määritellä

Kuvailun tukipalvelut Kansalliskirjastossa

Tunniste-
palvelu

Melinda-
palvelu

Toimija-
kuvailup.

Formaatti-
palvelu

Kansallis-
biblio-
grafiap.

Kuvailu-
sääntöp.

Kuvailu-
sanasto- ja
ontologiap.

Julkaisu-
arkisto-
palvelu

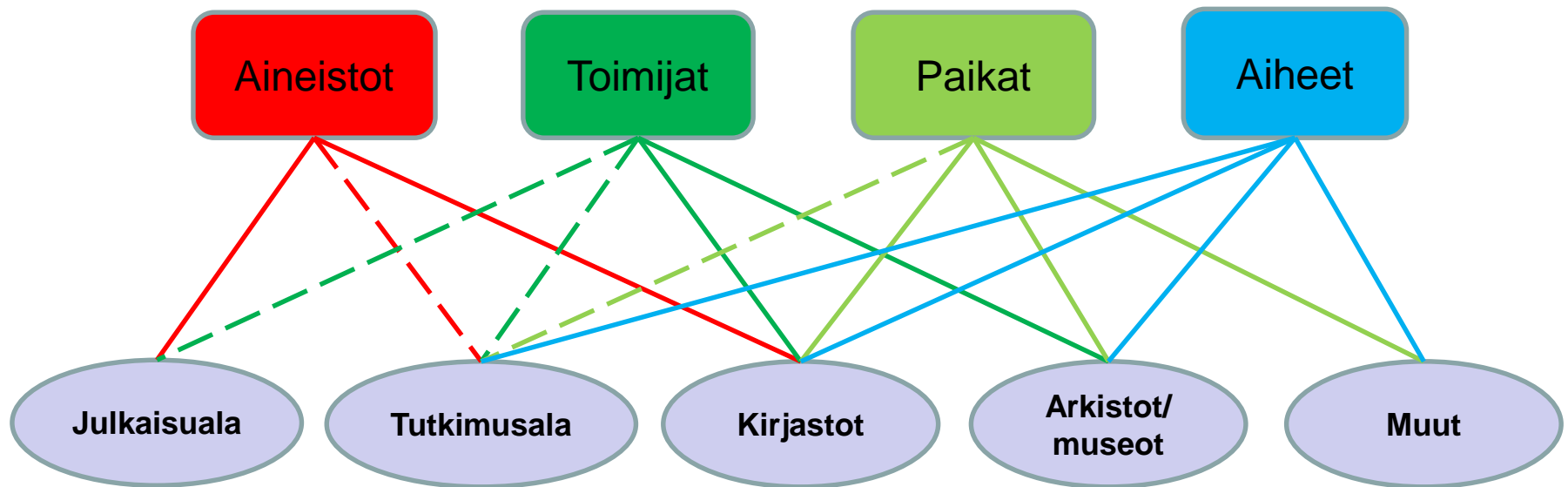
Kuvailun tuki aineiston kuvailuprosessissa

Kumppanit/ palvelut	Ohjaava tuki	Tuotantotuki	Ohjeellinen metatieto
Julkaisuuala		1. kuvailu	
Kuvailusääntö- palvelu	Ohjeistus		
Tunniste- palvelu	Tunnisteet		
Formaatti- palvelu	Ohjeistus	Konversiosäännöt ja -määritelmät	
Toimijakuvailu- palvelu			Linkittyvät toimijat
Kuvailusanasto- ja ontologia- palvelu	Kuvailutermit		Linkittyvät aiheet
Melinda-p. (ml. Kansallisbibl.p.)		Täydennetty ja primäärikuvailu	Linkittyvät aineistokuvailu
Tutkimusala		Linkittyvä tutkimusdata	

Kuvailun ekosysteemin osittaminen

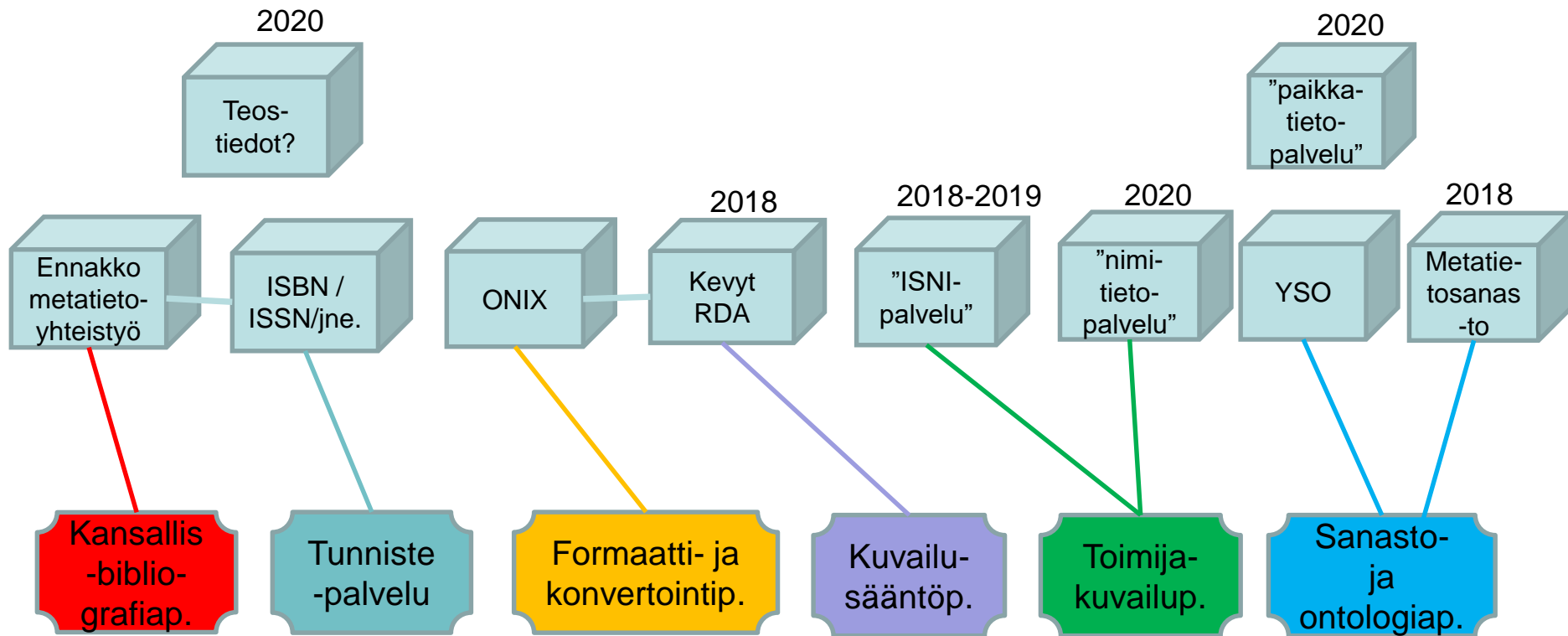
- Konkreettisiin toimenpiteisiin pääsemiseksi on kuvailun ekosysteemiä paloiteltava pienempiin kokonaisuuksiin, esim.
 - Kuvailualueiden mukaiset ekosysteemit
 - Kumppanuuskohtaiset ekosysteemit

Pääkuvailualueet ja keskeiset kumppanuusryhmät

— Vahva sidos
- - Alustava kiinnostus

Esimerkki tarjoomasta julkaisualalle

Eteneminen julkaisualayhteistyössä

- Yhteistyön pohjana kansainvälinen ONIX-formaatti
- ONIX for Books -standardi (Online Information eXchange) on tarkoitettu kirjaan liittyvien tuotetietojen sähköiseen välittämiseen julkaisualan toimijoiden kesken
- RDA:n ja Onixin molemminpuolinen rikastaminen
 - Pakollisuuksista sopiminen, yhteisiä termilistoja ja parempaa ohjeistusta
- Vaihtokauppaa:
 - Jos julkaisuala suostuu Onix-ohjeistuksen rikastamiseen RDA-suositusten suuntaan, tarjoaa Kansalliskirjasto valmiita termilistoja ja niiden ylläpitoa Metatietosanaston kautta
 - Jos julkaisuala tuottaa parempilaatuista metatietoa jatkossa kirjastojen käyttöön, tarjoaa Kansalliskirjasto jatkossa yhteisöjen, henkilöiden ja paikkojen valmista metatietoa julkaisualalle

Kansalliskirjaston aloitteet kuvailun ekosysteemeissä

- Tiekarttahahmotelma etenemisestä kuvailun ekosysteemeissä:
 - Toimijakuvailuyhteistyö (ohjeistus + tuotanto) kirjastojen kesken: 2018-2019
 - Yhteistyö Yleisten kirjastojen valtakunnallisen kehittämistoiminnon kanssa kotimaisen aineiston kuvailutuotannon prosessin uudistamiseksi: 2018 - 2019
 - Julkaisualayhteistyö metatiedon laadun parantamiseksi: kevät 2018 – syksy 2018
 - Tutkimusalayhteistyö metatiedon laadun parantamiseksi: syksy 2018 – kevät 2019
 - Julkaisuarkistoihin kuvailtavien aineistojen metatiedon laadun parantamiseksi: kevät 2019
 - Melindan kuvailuyhteistyön laajeneminen kirjastojen kesken ja metatietojen koonti ulkoisilta toimijoilta: eteneminen Melinda-hankkeen vuosittaisien projektisuunnitelmien mukaan
 - Kansallisbibliografian tuotannon uudelleen järjestäminen 2018

Viestintä kirjastoille ja muille toimijoille

- Läpinäkyvämpi toiminta eri kuvailukumppaneiden kanssa:
 - Uusi viestintäkanava: <https://www.kivi.fi/display/kuvailuyhteisty>
- Tiedotus- ja työpajapäiviä myös julkaisualalle vuosittain resurssien puitteissa yhdessä sopien

Kiitos!

nina.hyvonen@helsinki.fi

marja-liisa.seppala@helsinki.fi